

§ 15

Reviderad plan för omställning av Jälla lantbruk till ekologisk produktion

KSN-2020-03272

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** ändra tidsramen i målet om när omställningen till ekologisk produktion av mjölk och lamm vid Jälla lantbruk/Stiftelsen Jälla egendom ska vara certifierad till år 2022,
2. **att** godkänna reviderad plan för investeringar och kostnader för omställning vid Stiftelsen Jälla egendom enligt **bilaga 1**, samt
3. **att** uppdra åt kommunledningskontoret att fortsätta arbetet med målbilden att produktionen vid Stiftelsen Jälla egendom ska användas för kommunens behov av livsmedel.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 13 december 2017 §269 att ställa om lantbruket vid Jälla egendom till ekologiskt certifierad mjölkproduktion, lammproduktion och växtodling. Omställningen påbörjades 2018 med målet att produktionen skulle vara certifierad vid utgången av 2020. Kommunstyrelsen beslutade också att produktionen vid Jälla ska användas till kommunens behov av livsmedel. Certifiering av växtodlingen vid Jälla planeras vara klar till årsskiftet medan mjölk- och lammproduktionen har försenats. Kommunstyrelsen föreslås därför besluta att målet med omställningen för de delarna ändras till 2022. I ärendet föreslås också en revidering av plan och kostnader för omställningen, ursprungligen godkänd av kommunstyrelsen den 21 november 2018 §199.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 16 november 2020
- Bilaga 1, reviderad plan för kostnader
- Bilaga 2, rapport från Hushållningssällskapet kring ekologisk mjölkproduktion

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-01-19

Yrkanden

Fredrik Ahlstedt (M), Jonas Petersson (C) och Jonas Segersam (KD) yrkar:
att avslå attsats 1
att avslå attsats 2
att lägga till en attsats som lyder ”att avbryta eko-omställningen på Jälla genom att minska andelen ekologisk odling till förmån för konventionell odling”.

Erik Pelling (S) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer först föreliggande förslags första att-sats mot Fredrik Ahlstedt (M) med fleras avslagsyrkande och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Ordförande ställer först föreliggande förslags andra att-sats mot Fredrik Ahlstedt (M) med fleras avslagsyrkande och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Ordförande ställer först föreliggande förslags tredje att-sats mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Ordförande ställer slutligen Fredrik Ahlstedt (M) med fleras tilläggsyrkande mot avslag och finner att arbetsutskottet avslår detsamma.

Reservation

Fredrik Ahlstedt (M), Jonas Petersson (C) och Jonas Segersam (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2020-11-16

Diarienummer:
KSN-2020-03272

Handläggare:
Hannes Vidmark

Reviderad plan för omställning av Jälla lantbruk till ekologisk produktion

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** ändra tidsramen i målet om när omställningen till ekologisk produktion av mjölk och lamm vid Jälla lantbruk/Stiftelsen Jälla egendom ska vara certifierad till år 2022,
2. **att** godkänna reviderad plan för investeringar och kostnader för omställning vid Stiftelsen Jälla egendom enligt **bilaga 1**, samt
3. **att** uppdra åt kommunledningskontoret att fortsätta arbetet med målbilden att produktionen vid Stiftelsen Jälla egendom ska användas för kommunens behov av livsmedel.

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 13 december 2017 §269 att ställa om lantbruket vid Jälla egendom till ekologiskt certifierad mjölkproduktion, lammproduktion och växtodling. Omställningen påbörjades 2018 med målet att produktionen skulle vara certifierad vid utgången av 2020. Kommunstyrelsen beslutade också att produktionen vid Jälla ska användas till kommunens behov av livsmedel. Certifiering av växtodlingen vid Jälla planeras vara klar till årsskiftet medan mjölk- och lammproduktionen har försenats. Kommunstyrelsen föreslås därför besluta att målet med omställningen för de delarna ändras till 2022. I ärendet föreslås också en revidering av plan och kostnader för omställningen, ursprungligen godkänd av kommunstyrelsen den 21 november 2018 §199.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret i samarbete med utbildningsförvaltningen och Stiftelsen Jälla egendom. Att förlänga tiden för arbetet bedöms inte ha någon påverkan sett ur näringslivs-, barn- och jämställdhetsperspektiven.

Föredragning

Kommunstyrelsen beslutade den 13 december 2017 §269 att ställa om lantbruket vid Jälla egendom till ekologiskt certifierad mjölkproduktion, lammproduktion och växtodling. Omställningen skulle påbörjas 2018 med målet att produktionen är certifierad vid utgången av 2020. Kommunstyrelsen beslutade också att produktionen vid Jälla ska användas till kommunens behov av livsmedel. I oktober 2018 godkände kommunstyrelsen plan och kostnader för omställningen. I kommunens Mål och budget har sedan 2018 två miljoner kr. avsatts till kostnader för omställningen.

Certifiering av växtodlingen vid Jälla planeras vara klar till årsskiftet medan mjölk- och lammproduktionen har försenats. Orsaken till förseningen är uteblivna anbud på rivning och ombyggnad av ladugård. Arbetena kan bara ske under den period då djuren vistas utomhus vilket inneburit ett års försening. Anbuderna har också varit avsevärt högre än vad som antogs i den ursprungliga kalkylen.

Kommunstyrelsen föreslås därför besluta att målet med omställningen för mjölk- och lammproduktionen ändras från 2020 till 2022.

Jämfört med den ursprungliga planen har kostnaderna förändrats. En del åtgärder har förskjutits, vissa investeringar har kunnat uteslutas medan andra har behövt förstärkas. Av det skälet presenteras en reviderad plan för kostnader. Förändringen i kostnader per år förväntas rymmas inom den tidigare tilldelade ramen på två miljoner kronor årligen.

Efterfrågan på ekologisk mjölk har minskat. Det innebär att den förväntade ökade intäkten på cirka 70 öre per kilo mjölk uteblir med nuvarande mottagare av mjölken från Jälla. Totalt innebär det en minskad intäkt uppskattningsvis med cirka 400 000 kronor per år för Jälla.

Jälla har, i och med att det är en utbildningsanläggning, dyrare personalkostnader än ett vanligt lantbruk. Den uteblivna extra intäkten, den något lägre produktionen som följer av ekologisk omställning och högre personalkostnader på Jälla innebär ett negativt resultat om den extra intäkten från ekologisk mjölk uteblir.

En förnyad upphandling av annan mottagare kan lösa problemet med den uteblivna intäkten. Risken är dock att den mjölken blir dyrare att köpa in för kommunen. Beslutet att mjölken ska levereras för kommunens egna behov, så kallat *återtag*, kan därmed komma att innebära ökade kostnader för kommunen.

I den reviderade planen för kostnader föreslås Stiftelsen Jälla egendom kompenseras för ett, jämfört med konventionell mjölkproduktion, sämre resultat. Kompensationen bedöms rymmas inom de två miljoner som i Mål och budget avsatts för omställningen. Vidare föreslås att kommunledningskontoret får i uppdrag att arbeta vidare med frågan om återtag och i det särskilt beakta att återtaget från Jälla inte får innebära för dyrningar för de slutliga användarna jämför med vanlig ekologisk mjölk.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte ha någon budgetpåverkan trots att, som framgår av föredragningen, kostnaderna har förändrats. Den ekonomiska planen i bilaga 1 baseras på antaganden som utebliven intäkt från ekologisk mjölk och en beräknad ränta på fem procent. De årliga kostnaderna bedöms även de inledande åren kunna rymmas inom den ram på två miljoner som finns avsatt. Med högre intäkter från ekologisk mjölk kommer mindre av ramen att behöva nyttjas.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 16 november 2020
- Bilaga 1, reviderad plan för kostnader
- Bilaga 2, rapport från Hushållningssällskapet kring ekologisk mjölkproduktion

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Datum:
2020-11-16

Diarienummer:
KSN-2020-03272

Handläggare:
Hannes Vidmark

Bilaga 1

Plan och kostnader för omställning till ekologisk produktion vid Jälla Egendom

Mål för omställningen

- att växtodling är certifierad ekologisk vid utgången av 2020
- att mjölkproduktion och lammproduktion är certifierad ekologisk vid utgången av 2022
- att det vid utgången av 2022 finns en plan för att leverera mer livsmedel till de kommunala köken från Jälla egendom, och
- att utbildningen successivt anpassas till de nya förutsättningarna och är helt anpassad vid utgången av 2022.

Ekonomisk plan för omställning och drift

1. **Investeringsplan** i utrustning och anläggningar under 2018-2022 för att lägga om till ekologisk lantbruksproduktion.
2. **Driftskostnader 2018-2022** för aktiviteter som ska möjliggöra omställningen av lantbruket, anpassningen av naturbruksutbildningen och framtagande av plan för återtag. I dessa ingår konsultkostnader för byggprojekt, lärartid och test av ökat återtag till de kommunala köken. Kostnader för avskrivningar och ränta på lån för investeringar uppstår eftersom investeringarna görs.
3. **Minskad intäkt av ekomjolk** för det fall mejerier inte har kapacitet att ta emot levererad mjölk som ekologisk. Det minskar intäkten med cirka 70 öre per kg levererad mjölk. Den minskade kostnaden redovisas som skillnaden i intäkten från producerad mjölk mellan konventionell produktion och den lägre produktionen vid ekologiska produktion. Den lägre produktionen är huvudsakligen en konsekvens av färre djur vid ekologisk produktion betingat av nödvändig betesareal och en något lägre årsproduktion per djur.
4. **Driftskostnad 2023 efter genomförd omställning.** I beskrivningen ingår avskrivningar och ränta för samtliga genomförda investeringar. I kostnaderna ingår även minskade intäkter för mjölk. Slutligen ingår även kostnad för samordnare av återtag, kommunikationsaktiviteter för

naturbruksutbildningen och konsultkostnader för lantbruket. Bedömning har gjorts att dessa fortsatta stödaktiviteter är nödvändiga för att säkerställa att de mervärden som omställningen och återtagget kan ge också hämtas hem.

5. **Årlig driftskostnad 2024-2033.** I takt med avskrivning minskar de årliga driftskostnaderna. Vid utgången av 2033 är samtliga investeringar avskrivna.

1. Investeringsplan 2018-2022

År	Investering	Belopp (tkr)	Beskrivning	Förändring kostnad jfr med plan 2018 (minus=dyrare)
2018	Hårdgöring av yta för grovfoderlagring (2019)	519	Grovfoderbehovet kommer att öka. Förberedelse för anläggning för tork och lagring (2020).	81
	Strängläggare (2018)	232	Med ekologisk odling är det troligt att skördarna blir mindre, dvs strängarna med slagen vall blir tunnare och strängläggaren behövs för att lägga ihop dem.	18
	Stängsling oxkällan (2018)	82	Ökat behov av bete pga besparing av damm	-82
2019	Anpassning ladugård till lösdrift (2022)	3 050	Den ladugårdsdel som idag består av uppbundna kor är ej tillåten i ekologisk djurhållning.	-1 550
	Fodersystem (2019)	1 507	Utbyte och utbyggnad. Del i ombyggnationen av ladugården. Råls och växlar, fodervagn och foderblandare.	-207
	Flytgödselbrunn (kostnaden flyttas till drift genom avtal med Akademiförv.) (2020)	0	Större kapacitet för att lagra gödsel behövs för att kunna sprida vid optimal tidpunkt när inte mineralgödsel är tillåten.	1 000
	Flytgödselspridare (2020)	1 050	Ytterligare praktiskt moment när arbetet med mineralgödsel tas bort.	150
2020	Kultivator (2020)	355	Mekanisk bekämpning av framförallt kvickrot.	45
	Ogräsharv (2020)	234	Mekanisk bekämpning av ogräs.	66
	Bönrost	0	Alternativ för egen produktion av proteinfoder till korna.	300
	Tallriksredskap (2020)	445	Påskyndar förmultning av växtrester, bekämpar ogräs	-445
	Tork- & lagringsanläggning spannmål (2021)	4 000	Anläggningen avsåg tidigare enbart behov för egen produktion av foder. Investering i anläggning för kvarnspannmål var inte ursprungligen kalkylerad.	-1 500
	Damm & bevattningsanläggning	0	Behövdes för att garantera tillgång till bete för större besättning och mindre betesmark.	2 100
2021	Stängsling (2021)	150	Ökat behov av bete	-150
	Summa investeringar	11 624		-174

2. Driftskostnader 2018-2022

År	Aktivitet	Belopp (tkr)	Beskrivning	Förändring kostnad jfr med plan 2018 (minus=dyrare)
2018	Konsultkostnader byggprojekt (80)	0	Konsult anlitas för att planera ombyggnad av ladugård till lösdrift.	80
	Anpassning utbildning Rådgivning HS (100)	76	Lärargrupp anpassar utbildningen till de nya förutsättningarna i skoljordbruket så att utbildningens mål uppnås.	71
	Studieresa (30)	4	Studieresa till kvarn med tema återtag.	26
	Test återtag (15)	0	Inköp av förädling och transport av Jällaråvara till Måltidsservice kök.	15
	Avskrivningar & ränta (26)	147	Strängläggare och stängsling.	-121
	SUMMA 2018	227	Förändrad kostnad	71

2019	Konsultkostnader byggprojekt (100)	122	Konsultkostnader för att genomföra ombyggnad av ladugård.	-22
	Anpassning utbildning/lantbruk (200) och fakturor	92	Lärargrupp anpassar utbildningen till de nya förutsättningarna i skoljordbruket så att utbildningens mål uppnås.	108
	inkomstbortfall spannmål (0)	313		-313
	Kommunikation utbildning (100)	0	Information om naturbruksutbildningens ekologiska skoljordbruk.	100
	Studieresa (30)	0	Tema efter behov.	30
	Uppskalning återtag (100)	0	Projektledning och inköp vid uppskalning av återtag.	100
	Avskrivningar & ränta (117)	303	Strängläggare, stängsling, fodersystem ladugård och hårdgöring av yta.	-186
	SUMMA 2019	789	Förändrad kostnad	-201

2020	Konsultkostnader lantbruk (100)	170	Konsultkostnader för att genomföra omställning och ombggnation	-70
	Kommunikation utbildning (100)	0	Information om naturbruksutbildningens ekologiska skoljordbruk.	100
	Uppskalning återtag (200)	0	Projektledning vid uppskalning av återtag.	200
	Avskrivningar & ränta (881)	635	Strängläggare, stängsling, fodersystem ladugård, hårdgöring yta, flytgödselspridare, kultivator, tallriksredskap och ogräsharv.	246
	SUMMA 2020	805	Förändrad kostnad	476

2021	Konsultkostnader lantbruk (100)	150	Konsult anlitas för att planera och bygga tork och lagringsanläggning spannmål . Lön driftledare SJE för upphandlingar.	-50
	Kommunikation / anpassning utbildning (100)	150	Information om naturbruksutbildningens ekologiska skoljordbruk.	-50
	Uppskalning återtag (0)	200	Projektledning vid uppskalning av återtag.	
	Avskrivningar & ränta (952	Strängläggare, stängsling, fodersystem ladugård, hårdgöring yta, flytgödselspridare, kultivator, tallriksredskap, ogräsharv och tork.	419
	Arrende flytgödsel (0)	220	Ersätter egen investering	-220
	Anläggning beten (0)	40	Ökat behov av betesmark	-40
	SUMMA 2021	1712	Förändrad kostnad	59

2022	Konsultkostnader lantbruk	150	Konsult anlitas för att planera och bygga tork och lagringsanläggning spannmål samt damm och bevattningsanläggning.	-50
	Kommunikation / anpassning utbildning	75	Information om naturbruksutbildningens ekologiska skoljordbruk.	-50
	Uppskalning återtag	75	Projektledning vid uppskalning av återtag.	100
	Avskrivningar & ränta	1 440	Strängläggare, hårdgöring yta, ombyggnad ladugård, fodersystem, flytgödselspridare, kultivator och ogräsharv.	-69
	Arrende flytgödsel	220	Ersätter egen investering	-220
	Anläggning beten	40	Ökat behov av betesmark	-40
	SUMMA 2022	2 000	Förändrad kostnad	-229

3. Minskad intäkt av ekomjolk

Tabellerna nedan baseras på rapporten *Ekonomisk jämförelse mellan ekologisk mjölkproduktion och nuläget, Stiftelsen Jälla egendom* framtagen av Hushållningssällskapet i oktober 2020.

Täckningsbidrag 1 (TB1) beskriver intäkter minus rörliga kostnader som t.ex. skördad spannmål att sälja minus kostnad för utsäde, diesel, gödning mm. Täckningsbidrag 2 (TB2) beskriver TB1 minus kostnad för arbete och fasta kostnader för maskiner.

Arbetskostnaderna för Jälla är ca dubbelt så högt jämfört med vanliga kalkylvärden som bygger på ett stort antal lantbruksföretag utan undervisningsverksamhet. Det redovisas därför som Verklig arbetskostnad TB 2.

Det som återstår efter TB2 ska bekosta övriga fasta kostnader som arrende, räntekostnader för markköp, avskrivningar inventarier (mark och maskiner) och ev vinst.

	Utan ekomjökstillägg		100 kor konv. mjölkprod. Eko växtodling
	75 kor Eko	75 kor Eko	
	Eko växtodling	Eko växtodling	
Avkastning per ko och år	8000 kg	9000 kg	9000 kg
TB 1	3 573 884	3 706 686	4 298 408
TB 2	2 157 253	2 289 552	2 652 206
Verklig arbetskostnad TB 2	-123 333	8 966	250 025

	Med ekomjökstillägg		100 kor konv. mjölkprod. Eko växtodling
	75 kor Eko	75 kor Eko	
	Eko växtodling	Eko växtodling	
Avkastning per ko och år	8000 kg	9000 kg	9000 kg
TB 1	3 970 784	4 156 086	4 298 408
TB 2	2 554 070	2 738 869	2 652 206
Verklig arbetskostnad TB 2	273 484	458 283	250 025

4. Årlig driftskostnad 2023 efter genomförd omställning

Aktivitet	Avskrivningstid (år)	Avskrivningar (tkr)	Ränta* (tkr)	Summa kostnader (tkr)	Förändring kostnad jfr med plan 2018
Hårdgöring av yta för grovfoderlagring	10	52	10	62	3
Strängläggare	Avskriven				52
Anpassning ladugård till lösdrift	10	305	61	366	-203
Fodersystem	10	151	30	181	-40
Flytgödselbrunn				220	-111
Flytgödselspridare	10	105	21	126	5
Kultivator	5	71	7	78	6
Ogräsharv	5	47	5	52	11
Ny: tallriksredskap	5	89	9	98	-98
Bönrost	Utgår				63
Tork- & lagringsanläggning spannmål	10	400	80	480	-208
Damm & bevattningsanläggning					228
Ny: Stängsling	10	23	5	28	-28
Ny: Anläggning beten				40	-40
Konsultkostnader lantbruk				50	50
Kommunikation /utbildning				50	50
Samordning återtag				0	200
Ny: Minskade intäkter mjölkproduktion				373	-373
SUMMA				2204	-433

5. Årlig driftskostnad 2024-2033

År	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Avskrivningar & ränta	1 359	1 140	1 127	1 114	1 101	881	770	550	50	50
Drift	260	220	220	220	220	220	220	220	220	110
Konsult-kostnader	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
Minskad intäkt ekomjolk	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373
Summa per år	2 042	1 783	1 770	1 757	1 744	1 524	1 413	1 193	693	583

Ekonomisk jämförelse mellan ekologisk mjölkproduktion och nuläget

Stiftelsen Jälla egendom

Torbjörn Träff och Line Strand, 2020, Hushållningssällskapet

Bakgrund

Uppsala kommun har beslutat att Stiftelsen Jälla egendom ska lägga om sin produktion till ekologisk odling och mjölkproduktion. Orsaken är att Uppsala kommun har tagit beslut om att offentlig förvaltning ska köpa in 100% ekologiska livsmedel år 2023. Att då bedriva en konventionell produktion inom den egna verksamheter motarbetar visionen.

Stiftelsen Jälla egendom ställde om växtodlingen till ekologisk produktion under 2019 och 2021 är all areal godkänd för ekologisk produktion. I dagsläget är mjölkproduktionen inte omställd pga att det behövs en omfattande ombyggnation av den äldre delen av ladugården för att uppfylla det ekologiska regelverket. Byggprocessen har dragit ut på tiden pga upphandlingsprocessen.

Sedan beslutet om omställning till ekologisk produktion togs av kommunstyrelsen så har marknaden för ekoprodukter förändrats. Efterfrågan på ekoprodukter ökar inte i samma utsträckning som tidigare. I dagsläget produceras mer ekomjolk än konsumenterna är beredda att betala för. Intresset från mejerinäringen att ta emot ytterligare ekomjolk är därför svalt.

Denna beräkning är framtagen för att belysa hur en omställning av mjölkproduktionen kommer att påverka Stiftelsen Jälla egendoms ekonomiska förutsättningar.

Innehåll

1.1	Vad är TB1 och TB2?.....	4
1.2	Förutsättningar i kalkylerna.....	4
1.3	Förändrat djurantal	5
1.4	Merpris för ekomjolk	5
1.5	Arbetskostnader	5
1.6	Mjölkvastning	6
1.7	Sammanfattning av bidragskalkylerna	6
1.8	Bilagor.....	7

1.1 Vad är TB1 och TB2?

För att kunna jämföra det ekonomiska utfallet före och efter en omställning av mjölkproduktionen jämförs det sammantagna täckningsbidraget för produktionen idag med täckningsbidraget efter omställning.

Täckningsbidrag (TB) är ett nyckeltal som visar med hur mycket en viss produkt bidrar till att betala kostnader som är gemensamma för alla produkter. Det är ett centralt begrepp inom bidragskalkylering. Bidragskalkylering tillämpas för att beräkna lönsamheten för olika handlingsalternativ.

Inom jordbruket används produktionskalkyler för att beskriva vilka intäkter och kostnader det medför att producera ett hektar höstvetete eller att hålla en ekologisk mjölkko osv. Genom att väga samman produktionskalkylerna efter varje gårds egna förutsättningar får man en bild över hur en förändring i produktionen påverkar gårdens ekonomi totalt sett eftersom alla delar påverkar varandra.

Som exempel kan man ta en minskning av ko-antalet som medför att behovet av ensilage minskar vilket får till följd att arealen med spannmålsodling kan öka vilket i sin tur leder till ett ökat behov av inköpt gödsel eftersom den egna gödselproduktionen har minskat när ko-antalet minskades.

Täckningsbidrag 1 (TB1) beskriver intäkter minus rörliga kostnader som t.ex. skördad spannmål att sälja minus kostnad för utsäde, diesel, gödning mm.

Täckningsbidrag 2 (TB2) beskriver TB1 minus kostnad för arbete och fasta kostnader för maskiner.

Det som återstår efter TB2 ska bekosta övriga fasta kostnader som arrende, räntekostnader för markköp, avskrivningar inventarier (mark och maskiner) och ev vinst.

1.2 Förutsättningar i kalkylerna

Kalkylerna som låg till grund för beslutet om ekoomställningen baserades på alternativen 130 konventionella mjölkkor respektive 90 ekologiska mjölkkor. Efter att produktionen av mjölk per ko har minskat på Jälla så har ett antal förändringar gjorts i ladugården som har lett till en bättre produktion. En av de faktorer som har haft störst betydelse är att ko-antalet har minskats vilket har lett till en mindre stressfylld miljö för korna, mindre trängsel vid ätplatserna och en ökad mjölkproduktion per ko. Pga detta faktum har kalkylerna beräknats på ett mer verklighetsanpassat ko-antal.

I nuläget hålls 100 konventionella kor på Jälla och vid omställning till ekologisk mjölkproduktion bedöms 75 kor vara mer realistiskt. Tillgången på areal som kan betas runt ladugården samt behovet av att kunna förnya dessa beten (lägga om betesvallarna och så in nytt frö för att bibehålla produktion och smaklighet) styr ko-antalet. I övrigt har kalkylerna anpassats till rådande spannmålspris och mjölkpris vilket är lägre jämfört med vid förra kalkylen. EU-stöden är desamma men osäkerheten är stor då ett nytt landsbygdsprogram är

under beredning, som ska vara klart till 2022. Arbetskostnaderna har ökat något och dessutom har vi till denna gång fått med TB2 med verkliga arbetskostnader. Dessa värden visar de faktiska arbetskostnaderna för Stiftelsen Jälla egendom.

1.3 Förändrat djurantal

Orsaken till att ko-antalet behöver minskas vid ekologisk mjölkproduktion beror på den begränsade tillgången på åkermark runt ladugården som kan användas som produktionsbete. De ekologiska reglerna ställer krav på att korna ska beta en viss mängd foder på bete varje dag under betesperioden. Ska ekoko-antalet ökas ytterligare krävs bevattnade beten vilket i sin tur ökar arbetstiden per dag med ca 2 tim för att sköta bevattningsanläggningen. Dessutom tillkommer investeringskostnader för damm, bevattningsutrustning och nedgrävning av stamledning samt driftkostnader i form av ökad energiförbrukning.

Ett lägre djurantal ger en högre kostnad för byggnader och personal per ko. En högre kostnad måste betala sig genom ett högre pris för mjölken om verksamheten inte ska gå med förlust.

1.4 Merpris för ekomjök

För att få merpriset per kilo ekomjök som idag är 70 öre per kilo, så måste man vara ansluten till ett mejeri och godkänd som KRAV-leverantör av mjök. I dagsläget finns ett stort intresse från många producenter att leverera ekomjök, men konsumenterna efterfrågar inte ekomjök i samma utsträckning varför mejerierna har stoppat ytterligare anslutning sedan några år tillbaka. Arla, som tar emot mjölken från Stiftelsen Jälla egendom, har ingen kölista utan producenten får anmäla intresse till mejeriet om att få leverera ekomjök. Arla hör sedan av sig två år innan leveransstart, för att leverantören skall ha möjlighet att ställa om djuren och åkermarken till ekologisk produktion. I dagsläget är det väldigt svårbedömt hur vida merbetalning för ekomjök någonsin kommer att kunna utgå pga ett ändrat konsumtionsmönster.

Merbetalningen för ekomjök är avgörande för att få samma eller en bättre lönsamhet jämfört med den mjökproduktion man har idag. Dyrare foder och krav på ökad foderkonsumtion från betesarealen försämrar kalkylen. Kostnaden för ombyggnationen av ladugården kan inte bäras av kalkylen vare sig man får ekomjökstillägg eller inte.

1.5 Arbetskostnader

I dagsläget delas arbetskostnader för personal på skolan och stiftelsen eftersom det viktigaste målet med verksamheten är att utbilda elever. De faktiska arbetskostnader som har tagits med är personal för jordbruk och ladugård. Personalkostnader för häst och smådjur ingår inte. Arbetskostnaderna är ca 3 892 tkr, vilket är ca dubbelt så högt jämfört med kalkylvärdena som bygger på ett stort antal lantbruksföretag utan undervisningsverksamhet.

I bidragskalkylerna beror arbetskostnaderna på antalet kor i besättningen. Varje ko kräver en viss arbetstid enligt kalkylen.

För 75 kor eko-alternativet går det åt 5824 timmar x 235 kr/tim= 1 368 tkr.

För 100 kor konv går det åt 6541 timmar x 235 kr/tim= 1 537 tkr.

Skillnaden i arbetstid kan inte alltid realiseras pga regler kring anställning och schemaläggning. Arbetsgivaren vill t.ex. undvika ensamarbete på helger av säkerhetsskäl. I TB2 verklig lönekostnad har vi utgått från den verkliga lönekostnaden för verksamheten. När vi har räknat på 75 eko-kor har vi utgått från att arbetstiden minskar med 0,7 tjänst eller ca 290 tkr i faktisk lönekostnad.

1.6 Mjölkavkastning

I dagsläget ligger mjölkproduktionen på ca 9000 kg ECM/ko. Vid en omläggning till ekologisk produktion har vi räknat på två olika alternativ pga att det är vanligt förekommande att mjölkavkastningen sjunker. Vi har räknat på 8000 respektive 9000 kg ECM/ko. Mjölkavkastningen har stor betydelse för täckningsbidraget (TB) vid en merbetalning för ekomjökstillägg. Ett merpris för ekomjölken är avgörande för lönsamheten.

1.7 Sammanfattning av bidragskalkylerna

I tabell 1 visas TB 1 och TB2 utan ekomjökstillägget. Skillnaden mellan 8000 och 9000 kg ECM/ko är ca 100 tkr för TB2. Tar man hänsyn till de verkliga lönekostnaderna innebär en övergång till ekologisk mjölkproduktion att verksamheten kommer att gå med förlust. Bidraget från kommunen som ska täcka merkostnader för omställning till ekologisk produktion ska inte gå in och täcka löpande förluster.

Om man följer kommunens beslut att lägga om till ekologisk mjölkproduktion måste kommunen bidra mer till den löpande verksamheten. Ett skriftligt avtal behövs för att verksamheten ska ha långsiktiga spelregler.

Tabell 1

	Utan ekomjökstillägg		100 kor konv Eko växtodling
	75 kor Eko Eko växtodling	75 kor Eko Eko växtodling	
Avkastning	8000 kg	9000 kg	9000 kg
TB 1	3 573 884	3 706 686	4 298 408
TB 2	2 157 253	2 289 552	2 652 206
Verklig arbetskostnad TB 2	-123 333	8 966	250 025

I tabell 2 utgår ekomjölkestillägg med 70 öre/kg ECM. Kalkylen ser bättre ut för så väl 8000 respektive 9000 kg ECM/ko jämfört med 100 konventionella kor. Ekomjölkestillägget är avgörande för om verksamheten kommer att vara lönsam efter en omläggning till ekologisk produktion. Likaså krävs att arbetskostnaderna minskas enligt vårt antagande för att verksamheten ska gå med plus. Kalkylerna visar också hur små marginalerna är för produktionen oavsett inriktning. Minskade intäkter pga lågt spannmåls- eller mjölkpris eller ökade kostnader pga sjuka djur eller sjukskriven personal slår direkt mot verksamheten som inte har någon buffert att röra sig med. De verkliga arbetskostnaderna sänker investeringsmöjligheterna påtagligt med minskad möjligheten till räntebetalning och avskrivning av inventarier. En låg avkastning på djuren likaså.

Tabell 2

	Med ekomjölkestillägg		100 kor konv Eko växtodling
	75 kor Eko Eko växtodling	75 kor Eko Eko växtodling	
Avkastning	8000 kg	9000 kg	9000 kg
TB 1	3 970 784	4 156 086	4 298 408
TB 2	2 554 070	2 738 869	2 652 206
Verklig arbetskostnad TB 2	273 484	458 283	250 025

1.8 Bilagor

Bilaga 1 Bidragskalkylerna sammanställda i tabellform

Bilaga 2 Grödfördelning, skördenivåer, pris och gödselplanering som ligger till grund för bidragskalkylsberäkningarna.

Bilaga 1

Bidragkalkylerna sammanställda i tabellform

	Utan ekomjökstillägg		100 kor konv Eko växtodling
	75 kor Eko Eko växtodling	75 kor Eko Eko växtodling	
Avkastning	8000 kg	9000 kg	9000 kg
TB1, kr	3 573 884	3 706 686	4 298 408
TB2, kr	2 157 253	2 289 552	2 652 206
Arbete, tim	5 824	5 824	6 541
235kr/timme summa lönekostnad kr	1 368 581	1 368 581	1 537 065
Verklig arbetskostnad/ Jälla kr.	3 649 167	3 649 167	3 939 245
skillnad i arbetskostnad mot kalkylvärde	-2 280 586	-2 280 586	-2 402 181
TB 2 verklig arbetskostnad	-123 333	8 966	250 025
Vid merbetalning ekomjolk 70öre/kg			
TB1	3 970 784	4 156 086	4 298 408
TB2	2 554 070	2 738 869	2 652 206
TB 2 verkligarbetskostnad	273 484	458 283	250 025
Intäkter			
Grödor	2 548 958	2 548 958	2 676 133
Mjolk	1 984 500	2 247 000	2 706 000
Kött & hudar	434 772	434 772	561 860
Livdjur	1 036 250	1 036 250	1 055 000
Organisationsintäkter	29 303	36 839	0
Stöd	1 500 311	1 500 311	1 309 000
Övriga intäkter			0
			0
Summa	7 534 094	7 804 130	8 307 992
			0
Kostnader			0
Utsäde	256 563	256 563	247 691
Växtnäring	404 157	401 681	393 484
Växtskydd	0	0	0
Torkning & rensning	71 031	71 031	68 276
Drivmedel	186 834	186 834	194 485
Omkostnader växtodling	495 884	495 884	554 448
Livdjur	523 975	523 975	621 100
Foder	1 631 091	1 770 802	1 461 373
Omkostnader husdjur	374 999	374 999	456 271

Kontroll & KRAV-avgift	15 675	15 675	12 455
Övriga kostnader			0
			0
Summa	3 960 209	4 097 444	4 009 584
			0
Ränta rörelse- och djurkapital	85 779	86 282	149 680
Arbete	1 368 581	1 368 581	1 537 065
			0
Summa	1 416 631	1 417 134	1 646 202

Line Strand (Kontaktperson)

www.hushallningssallskapet.se | 018-56 04 34 | info@hushallningssallskapet.se

Hushållnings
sällskapet

Bilaga 2

Tabellen visar den grödfördelning, skördenivåer, pris och gödselplanering som använts i kalkylerna som ligger till grund för alternativet 100 kor konventionellt, ekologisk växtodling.

Tabell 1

Gröda	Areal (ha)	Skördenivå (Kg/ha)	Pris (Kr/kg)	
Ensilage	130	År 1. 7000kg År 2. 6000kg År 3. 4000kg		
Korn	65	3500kg	1,63	Lantmännens pris okt-20
Höstvete	45	6000kg	2,20 *	Lantmännens pris okt-20
Ärt	30	3000kg	3,11	Lantmännens pris okt-20
Mjölkspris			3,50	Arla

*Höstvete, priset bygger på 80% blir kvarnvete och 20% klassas som foder.

Tabellen visar den grödfördelning, skördenivåer, pris och gödselplanering som använts i kalkylerna för alternativet 75 kor ekologiskt och ekoväxtodling.

Tabell 2

Gröda	Areal (ha)	Skördenivå (Kg/ha)	Pris (Kr/kg)	
Ensilage	105	År 1. 7000kg År 2. 6000kg År 3. 4000kg		
Korn	50	3500kg	1,63	Lantmännens pris okt-20
Höstvete	45	6000kg	2,20 *	Lantmännens pris okt-20

Ärt	30	3000kg	3,11	Lantmännens pris okt-20
Gryn Havre	20	4000kg	2,26	Lantmännens pris okt-20
Gröngödsling	20	0	0	
Mjolkpris			3,50	Arla
Mjolk ekotillägg			0,70	Arla

*Höstvete, priset bygger på 80% blir kvarnvetet och 20% klassas som foder.

Line Strand (Kontaktperson)

www.hushallningsallskapet.se | 018-56 04 34 | info@hushallningsallskapet.se

Hushållnings
sällskapet

